

Raadsvoorstel 2017.0013519

Onderwerp Naar een toekomstbestendig sociaal domein
Portefeuillehouders dr. Tom Horn, John Nederstigt, drs. Ap Reinders, dr. Derk Reneman
Steller Hans Blok
Collegevergadering 28 maart 2017
Raadsvergadering

1. Samenvatting

We gaan de laatste termijn in waarover de Koers (2013.0079591) en de Uitwerking van de Koers 2015-2018 (2014.0049742) voor het sociaal domein zich uitstrekken. Dit valt samen met de laatste fase van deze bestuursperiode. Een goed moment om te bepalen waar we staan en vervolgstappen te zetten richting het toekomstbestendig maken van het sociaal domein. De decentralisatie van taken gaat gepaard met een bezuinigingsdoelstelling vanuit het Rijk. We zijn tevreden over wat we tot nu toe hebben bereikt, maar de huidige context vraagt om in de periode die komt nog scherper te sturen in het sociaal domein. Om verder de al ingezette transformatiebeweging van zwaardere zorg naar lichtere ondersteuning kracht bij te zetten, pakken we vier opgaven projectmatig op in de periode tot en met 2018. Het gaat dan om:

- Werk boven Uitkering;
- Welzijn voor Zorg;
- Wonen met Zorg;
- Jeugd.

Vanzelfsprekend monitoren we de voortgang van deze aanpak met de Transformeermonitor. De opgaven sluiten we aan op het lopende verandertraject 'Op weg naar een Stevige Sociale Basis', dat onderdeel uitmaakt van de herijking subsidies (2015.0021160). Op deze wijze profiteren we optimaal van de ontwikkelingen die in dit verandertraject al in gang zijn gezet. Innovaties in het sociaal domein kunnen daarnaast bijdragen aan het faciliteren en het leggen van de basis voor een toekomstbestendig sociaal domein, zowel inhoudelijk als financieel. De middelen die dit vraagt, kunnen we in 2017 nog uit de Behoedzaamheidsreserve sociaal domein dekken. De middelen die dit in 2018 vraagt betrekken we bij de integrale afweging van de Voorjaarsrapportage 2017. Het stelt ons de komende twee jaar in staat voortvarend met genoemde opgaven aan de slag te gaan.

2. Voorstel

Het college heeft besloten om:

1. in te stemmen met het projectmatig oppakken van de opgaven 'Werk boven Uitkering', 'Welzijn voor Zorg', 'Wonen met Zorg' en 'Jeugd' voor het verdere vervolg van de transformatie.

Op grond van het voorgaande besluit het college de raad voor te stellen om:

1. onder voorbehoud van goedkeuring Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, voor 2017 een bedrag van € 1.880.000 aan de Behoedzaamheidsreserve te onttrekken voor het uitvoeren van diverse maatregelen in deze opgavegerichte intensivering en hiertoe de 5de begrotingswijzing van 2017 vast te stellen;

2. voor 2018 de dekking van de kosten voor genoemde opgaven (€ 1.310.000) te betrekken bij de integrale afweging van de Voorjaarsrapportage 2017.

3. Uitwerking

Wat willen we bereiken?

We gaan de laatste termijn in waarover de Koers (2013.0079591) en de Uitwerking van de Koers 2015-2018 (2014.0049742) voor het sociaal domein zich uitstrekken. Dit valt samen met de laatste fase van deze bestuursperiode. Een goed moment om te bepalen waar we staan en vervolgstappen te zetten richting het toekomstbestendig maken van het sociaal domein. Naast taken waarvoor we al verantwoordelijk waren, zijn we sinds de decentralisaties per 1 januari 2015 ook verantwoordelijk voor de volledige jeugdhulp (Jeugdwet), individuele begeleiding, dagbesteding (inclusief vervoer), kortdurend verblijf en beschermd wonen (Wet maatschappelijke ondersteuning, ook wel nieuwe Wmo genoemd) en de ondersteuning en begeleiding bij het vinden van werk voor inwoners met een arbeidsbeperking, waaronder bijvoorbeeld voormalig Wajongers (Participatiewet).

In ons collegeakkoord hebben we de afspraak gemaakt dat in de begroting 2018 de met de decentralisaties gepaard gaande middelen in evenwicht zijn met de uitgaven. Op basis van de huidige kennis en inzichten verwachten we dat dit ook daadwerkelijk het geval zal zijn, inclusief kortingen die we in de afgelopen jaren al vanuit het Rijk hebben gehad op deze 'nieuwe' taken en in 2017 nog krijgen (€ 3,7 miljoen). Met verwijzing naar onze eerdere communicatie met de raad hierover, waaronder verschillende voortgangsnota's, blikken we in de laatste voortgangsnota (2016.0034870) tevreden terug op de periode sinds 1 januari 2015. We concluderen dat inwoners passende zorg en ondersteuning ontvangen. Het eerste onderzoek naar cliëntervaringen in het sociaal domein (2016.0034837) laat zien dat inwoners over het algemeen tevreden zijn met de zorg en ondersteuning die zij ontvangen. We blijven er alert op dat er geen inwoners tussen wal en schip belanden. Ons Haarlemmermeers model blijkt tot nu toe goed te functioneren. Enerzijds hebben professionals in de uitvoering het vertrouwen en zijn zij steeds beter in staat de ruimte die zij hebben, te pakken. Anderzijds zijn we door gerichte sturing op de gedecentraliseerde taken binnen het beschikbare budget gebleven. Al met al zijn we goed ingericht op de 'nieuwe' taken. Hierin weten we ons gesteund door het rapport van de Rekenkamer over de organisatie van het sociaal domein (2016.1584231). Met de Transformeermonitor (2016.0061564) hebben we een mooi instrument om de beweging van zwaardere zorg naar lichtere ondersteuning die wij in het sociaal domein voorstaan te volgen. Waarbij het adagium is en blijft 'zo zwaar als nodig, zo licht als mogelijk'.

Nu we verwachten dat in de begroting 2018 de met de decentralisaties gepaard gaande middelen in evenwicht zijn met de uitgaven, willen we, conform de wens zoals de raad die zelf eerder al heeft geuit, geen onderscheid meer maken tussen 'oude' en 'nieuwe' taken in het sociaal domein. Voor de transitie was het noodzakelijk om financieel onderscheid te maken tussen de 'oude' en 'nieuwe' taken. Vanaf nu benaderen we de middelen in de programma's Zorg en Werk en Maatschappelijke Ontwikkeling als een geheel.

Wat al bekend was is dat we vanaf 2017 verder gekort worden door het Rijk op de nieuwe Wmo en Jeugdhulp (€ 3,7 miljoen) en het Participatiebudget. Op basis van de nieuwe berekenings- en verdeelsystematiek ontvangen we in 2017 € 1,7 miljoen minder dan in 2016 op de Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG). Met een gelijkblijvend of toenemend aantal uitkeringen verwachten wij een tekort op de BUIG. Door autonome ontwikkelingen is het aantal inwoners dat een beroep doet op de bijstand fors

toegenomen, waaronder het aantal statushouders dat zich hier heeft gevestigd. Voor statushouders ontvangen we apart middelen vanuit het Rijk. Met het oog op het toekomstbestendig maken van het sociaal domein willen we in 2017 en 2018 inzetten op Werk boven Uitkering, zodat ook de BUIG-middelen in evenwicht komen. De BUIG-middelen zijn, net als bijvoorbeeld de bijzondere bijstand, wettelijke en open einderegelingen. Open einderegelingen brengen een risico met zich mee, omdat niet op voorhand valt te zeggen hoe het gebruik ervan uitvalt. Naast inzet op Werk boven Uitkering zetten we op een aantal andere transformatieopgaven in.

Wat gaan we daarvoor doen?

Zoals hiervoor geschetst, zijn we tevreden over wat we tot nu toe hebben bereikt, maar vraagt de huidige context om in de periode die komt nog scherper te sturen in het sociaal domein. Hoe we dit gaan doen staat verwoord in dit raadsvoorstel. Een aantal andere stukken, die de raad separaat van ons ontvangt, hangt hier nauw mee samen, zoals de nota Sociaal Ondernemen in Haarlemmermeer (2017.0013467) en de nota Pionieren in de polder, innovatie in het sociaal domein (2017.0013419).

Om verder de al ingezette transformatiebeweging van zwaardere zorg naar lichtere ondersteuning kracht bij te zetten, pakken we de volgende vier opgaven projectmatig op in de periode tot eind 2018:

- Werk boven Uitkering;
- Welzijn voor Zorg;
- Wonen met Zorg;
- Jeugd.

Vanzelfsprekend monitoren we de voortgang van deze aanpak met de Transformeermonitor. De opgaven sluiten we aan op het lopende verandertraject 'Op weg naar een Stevige Sociale Basis', dat onderdeel uitmaakt van de herijking subsidies (2015.0021160). Op deze wijze profiteren we optimaal van de ontwikkelingen die in dit verandertraject al in gang zijn gezet. Innovaties in het sociaal domein kunnen daarnaast bijdragen aan het faciliteren en het leggen van de basis voor een toekomstbestendig sociaal domein, zowel inhoudelijk als financieel. De middelen die dit vraagt, kunnen we in 2017 nog uit de Behoedzaamheidsreserve sociaal domein dekken. De middelen die dit in 2018 vraagt betrekken we bij de Voorjaarsrapportage 2017. Het stelt ons de komende twee jaar in staat voortvarend met genoemde opgaven aan de slag te gaan. Hierna gaan we in op de afzonderlijke opgaven, te beginnen bij Werk boven Uitkering.

Werk boven Uitkering

Door de ontwikkelingen in de afgelopen jaren is de druk op onze uitvoering toegenomen. Er is sprake van een groeiend aantal aanvragen voor bijstand en bijzondere bijstand. Verder hebben we te maken met de invoering van nieuwe regelgeving. In Haarlemmermeer is uitvoering gegeven aan de Participatiewet, waarbij naast de uitwerking van nieuwe regelgeving, waaronder ook de Wet Taaleis en de Wet Banenafpraak, is vormgegeven aan de transitie van de voormalige AM Groep naar de huidige werkorganisatie AM match.

De huidige economische ontwikkeling leidt tot meer banen. Echter, op dit moment vraagt de verhoogde instroom van statushouders zowel op het gebied van inkomen als werk intensievere ondersteuning. Ook zorgt de verkorting van de WW-periode en de flexibilisering van de arbeidsmarkt nu voor minder baanzekerheid en een snellere instroom in de bijstand. Als gevolg van deze autonome ontwikkelingen is het aantal inwoners in de bijstand in de periode 2013-2016 met ruim 40 procent toegenomen, van bijna 1.400 naar een kleine 2.000.

Ook zien we bij inwoners met een langere uitkeringsduur de problematiek toenemen en lijkt er bij deze inwoners vaak sprake te zijn van belemmeringen die reguliere arbeid in de weg staan. In onze gemeente ontvangt overigens nog steeds een relatief kleine groep inwoners een uitkering (laagste percentage van de 100.000+ gemeenten). We zien echter ook dat deze groep deels moeizaam te bemiddelen is naar regulier werk. Dit beeld wordt bevestigd door externe aanbieders en herkennen we ook in de pilot in Nieuw-Vennep.

Pilot Nieuw-Vennep

Eind 2016 zijn we gestart met een pilot in Nieuw-Vennep. De pilot loopt door tot juni 2017. We hebben middelen uit het Participatiebudget aangewend om alle inwoners met een uitkering (300) op te roepen. Hiervoor is een team van zes specialisten aangetrokken met kennis op gebied van werk enerzijds en inkomen anderzijds. Alle contactmomenten waren in Nieuw-Vennep (Trefpunt en Servicecentrum) en inwoners werden zowel per brief als telefonisch geattendeerd op hun afspraak.

Doel van de pilot is drieledig: kennen van de klant (brede intake), belemmeringen waar mogelijk wegnemen en inzetten van passende trajecten naar werk (waaronder AM match en WerkStroom) en ervaring opdoen met de functiescheiding van werk en inkomen, casemanagement en gebiedsgericht werken.

Inmiddels zijn alle 300 klanten opgeroepen en de meeste ook gesproken. Het percentage inwoners dat geen gehoor aan de oproep heeft gegeven ligt op 3%. Dat is erg weinig in vergelijking met onze reguliere oproep (een gemiddelde bijeenkomst heeft een opkomst van 50%). De reactie van inwoners is overwegend positief. De klantmanagers hebben kennis van de arbeidsmarkt en de re-integratiemogelijkheden. Gezamenlijk kijken ze naar mogelijkheden tot participatie en/of werk. Waar dat niet aan de orde is wordt contact gelegd met bijvoorbeeld consulenten op het gebied van zorg en ondersteuning.

Wat opvalt is dat er soms slechts mogelijkheden zijn om parttime of tijdelijk werk te accepteren. Onze huidige sturing en systemen zijn vooral gericht op volledig en duurzaam uit de uitkering. Om in de toekomst binnen het BUIG-budget te blijven is het bedrag dat we gemiddeld aan een uitkering uitgeven een benadering die beter recht doet aan de inspanningen. Parttime en tijdelijk werk draagt hier bijvoorbeeld aan bij.

Ook bij de bijzondere bijstand zien we een toename, van ruim 200 aanvragen per maand in 2013 naar 400 in 2016. Parallel hieraan constateren we een stijging van andere ondersteuningsvragen. Hierdoor hebben we te maken met meer contactmomenten. Deze contactmomenten zijn waardevol om complexe problematiek te voorkomen en vragen om nauwe samenwerking binnen het sociaal domein. De hoeveelheid vragen en de complexiteit van aanvragen maakt een extra inspanning noodzakelijk. Dit betekent dat we in 2017 onze werkwijze aanpassen en extra personeel inzetten om de aanvragen tijdig af te kunnen handelen en onze inwoners de ondersteuning te kunnen bieden die zij nodig hebben.

Zoals eerder genoemd, zien we ons in 2017 geplaagd voor een korting vanuit het Rijk op het BUIG-budget. Ook voor het Participatiebudget nemen de middelen af. De mogelijkheden om inwoners te begeleiden naar werk worden hierdoor beperkt.

Samengevat zien we dat er steeds minder budget is, we een grotere groep inwoners ondersteunen en dat er een grote groep inwoners is met complexe problematiek. De afstand tot de arbeidsmarkt is voor deze laatstgenoemde inwoners groot.

Door de toename en complexiteit van aanvragen is extra inzet van personeel en trainen en opleiden van huidige medewerkers noodzakelijk. Bovendien willen we de weg van transformatie voortzetten door een intensivering op de vraagstukken rondom werk en inkomen. De transformatieopgave (zie hierna) is gericht op de toegang, toeleiding naar

participatie en/of werk, handhaving en debiteurenbeheer en vraagt in 2017 en 2018 om een incidenteel bedrag van in totaal circa € 2,4 miljoen (zie pagina 6). Dit is een groot bedrag, maar niets doen voor deze inwoners vinden wij geen optie. Bovendien is het financieel niet haalbaar de toekomstige bezuinigingen op te vangen als we nu niet ingrijpen.

Maatschappelijk vinden we het ook onaanvaardbaar om niet te investeren in mensen. Bij langdurige werkloosheid zien we vaak ook een toename van andere problematiek en zorg. Vroegtijdige ondersteuning voorkomt erger. De beweging van zwaar naar licht is nauw verbonden aan de mogelijkheid van inwoners om te werken en participeren.

De huidige inzet op werkprocessen en werkwijze, de ervaringen uit bovenbeschreven pilot tot nu toe en de autonome ontwikkelingen zoals beschreven, vertalen we in vier opgaven voor 2017 en 2018:

1. versterking van het toegangsproces (Werk boven Uitkering);
2. toeleiding naar werk;
3. handhaving;
4. debiteurenbeheer.

Deze vier opgaven zijn niet nieuw. In de afgelopen jaren hebben we al ingezet op verbetering van werkprocessen en werkwijze ter versterking van de dienstverlening, de toeleiding van inwoners naar AM match en samenwerking in de regio. In 2017 en 2018 gaat de ontwikkeling verder, maar zijn we ook genooddaakt keuzes te maken bij de aanpak van het proces. Een aantal zaken gaan we intensiveren, terwijl we andere onderdelen later uitvoeren. Om de groeiende aantallen aanvragen tijdig af te kunnen handelen, met behoud van kwaliteit, zullen we bijvoorbeeld een nieuw traject om tot een ander werkproces of werkwijze te komen en het oproepen van inwoners met een uitkering later uitvoeren. Tegelijkertijd intensiveren we op de vier genoemde opgaven, die we hierna kort beschrijven.

Versterking van het toegangsproces

In 2016 hebben we een verscherping van het werkproces en werkwijze in de toegang ontwikkeld. In 2017 gaan we hiermee door. De recente ervaringen in Nieuw-Vennep betrekken we hierbij. Concreet vindt er bij een nieuwe aanvraag voor een uitkering eerst een gesprek over werk tussen klantmanager en inwoner plaats. Pas als werk op korte termijn niet haalbaar is, voeren we een gesprek over inkomen. Waar nodig zetten we trajecten in. We verwachten dat hierdoor minder mensen (ongeveer 10%) instromen in de uitkering.

Toeleiding naar werk

Om inwoners toe te kunnen leiden naar werk, ondernemen we verschillende activiteiten. Re-integratie naar werk kan moeizaam zijn. Daar waar de inwoner zelf in staat is om werk te vinden, hebben we slechts een ondersteunende rol. Bij een grotere afstand tot de arbeidsmarkt kunnen we gebruik maken van verschillende instrumenten. Voor inwoners met een heel grote afstand zullen we ons bijvoorbeeld via de Meerprestatie inspannen om ze sociaal te activeren. Het belangrijkste instrument voor toeleiding naar werk voor de doelgroep met een loonwaarde van 40 tot 70 procent is AM match. Deze organisatie heeft te maken met een grote verandering en zal zich in 2017 verder ontwikkelen. AM Match spant zich in om minimaal 50% van de aangemelde inwoners toe te leiden naar werk. We monitoren de voortgang en resultaten. Mogelijk dat AM match toekomstig ook een rol kan spelen in de toeleiding naar werk van inwoners met een loonwaarde van 70 tot 100 procent. Voor deze inwoners zien we nu vooral mogelijkheden in de uitbreiding van het Werkgeversservicepunt (WSP), WerkStroom en de pilot, zoals deze nu uitgevoerd wordt in Nieuw-Vennep. We hebben in 2016 gezien dat regelmatig contact met de inwoner, training waar nodig en directe bemiddeling naar werk tot resultaat leiden. Met een extra intensivering, door extra trainers, accountmanagers en op werk gerichte klantmanagers in te

zetten en de inzet van AM match, verwachten we eind 2018 structureel ongeveer 250 minder uitkeringen te verstrekken (de afgelopen jaren nam het aantal uitkeringen juist toe). Los van de resultaten, is het voordeel dat het WSP, WerkStroom en de pilot in Nieuw-Vennep onderdeel zijn van onze eigen organisatie: informatie over inwoners wordt direct geregistreerd in ons eigen systeem en afstemming met klantmanagers verloopt eenvoudiger. We blijven samenwerken met re-integratiepartners, maar alleen op basis van maatwerk.

Het benodigde budget voor de inzet van re-integratiepartners, de personele uitbreiding bij klantmanagers, maar ook bij het WSP en WerkStroom ramen wij op € 1.950.000 in 2017 en € 900.000 in 2018. Afhankelijk van de inhuurperiode kan dit bedrag wat schuiven naar 2018. De frictiekosten (scholing, training, mogelijke vervanging en tijdelijke verminderde capaciteit van de huidige klantmanagers door de meer complexe taken) ramen wij op € 500.000. Overige kosten voor bijvoorbeeld loonkostensubsidie en leerwerktrajecten ramen we op € 400.000. We verwachten dat dit bedrag zal afnemen in 2018.

Handhaving

We zien dat extra capaciteit op handhaving kan leiden tot een besparing op de gemiddelde uitkering. In 2017 en 2018 zetten we extra capaciteit in om meer in te spelen op oneigenlijk gebruik. Voor zowel de inwoner die, door complexiteit, onbedoeld fouten maakt als de inwoner die bewust fraudeert, is het snel en adequaat handelen essentieel. We verwachten, bovenop de huidige resultaten, zowel binnen het poortproces 10% van de aanvragen te kunnen ondervangen als 10% van de uitkeringen te kunnen beëindigen. De inzet van extra capaciteit en scholing ramen wij op € 175.000 in 2017 met mogelijk enige uitloop naar 2018.

Debiteurenbeheer

We nemen maatregelen om tot een sluitende aanpak te komen binnen debiteurenbeheer. Hierdoor is het mogelijk de incassoresultaten verder te verbeteren. Om dit te bereiken gaan we in gesprek met onze inwoners. Belangrijk in onze aanpak is het voorkomen dat er niet-betalende debiteuren zijn. Dat vergt vooral bij de beëindiging van de uitkering een goede voorlichting. Daarnaast treffen we met de inwoners een realistische en duurzame terugbetalingsregeling. We willen voorkomen dat inwoners afhankelijk worden van de Voedselbank door terugbetaling van schulden. Beide maatregelen leiden tot een verlaging van de uitvoeringskosten voor incasso en een verlaging van het gemiddelde bedrag per uitkering. De inzet van extra capaciteit en scholing ramen we op € 75.000 in 2017 en € 75.000 in 2018. Vanuit verbeterd debiteurenbeheer schatten we in dat we in 2017 een besparing van € 300.000 realiseren en € 600.000 per jaar vanaf 2018. Voorzichtigheidshalve boeken we deze besparingen nog niet in. Als we deze besparingen realiseren, nemen de benodigde middelen zoals in dit raadsvoorstel opgenomen navenant af.

De begrote kosten voor Werk boven Uitkering zijn als volgt opgebouwd:

Kosten	2017	2018
Werk boven Uitkering	1.950.000	900.000
Handhaving	175.000	0
Debiteurenbeheer	75.000	75.000
Frictiekosten (opleiding, training en dergelijke)	500.000	500.000
Overig	400.000	200.000
Participatiebudget	-1.270.000	-1.140.000
Totaal	1.830.000	535.000

Resultaat

In de aankomende jaren verwachten wij, met bovengenoemde intensivering, binnen de financiële kaders van de BUIG en Participatiebudget te blijven. Een risico op het resultaat blijven de autonome ontwikkelingen, zoals het wettelijk kader of de instroom van bepaalde groepen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

De voortgang volgen we via de volgende indicatorensets uit de Transformeermonitor:

- het aantal bijstandsgerechtigden;
- het aantal inwoners dat de bijstand uitstroomt naar betaald werk.

Zoals beschreven, stellen we voor om toekomstig ook het gemiddeld bedrag per uitkering te volgen. Er zijn immers inwoners die afhankelijk blijven van een uitkering, maar naar vermogen wel bijdragen aan een lagere uitkering per maand.

Welzijn voor Zorg

Deze opgave richt zich op volwassenen en ouderen met licht regieverlies, en heeft als ambitie om een verschuiving te bewerkstelligen in het gebruik van zorg en ondersteuning. In 2015 maakten bijna 750 inwoners gebruik van één of meer nieuwe Wmo-voorzieningen zoals individuele begeleiding of dagbesteding. In eerste instantie legt het project de focus op een verschuiving van geïndiceerde dagbesteding naar laagdrempelige ontmoeting in sociëteiten en buurthuizen. Onze ambitie is andere passende vormen van ondersteuning te realiseren, met als effect minder indicaties. Los hiervan hebben we in de afgelopen jaren, met maatwerk voor de inwoners, al een flinke reductie weten te realiseren in het aantal dagdelen dagbesteding. Daar gaan we mee door. Een belangrijke schakel is de gemandateerde professional. Via het project 'Welzijn op recept' zetten we al in op de huisarts. Deze aanpak gaan we verbreden naar andere professionals, met als doel dat zij vaker verwijzen naar mogelijkheden in de sociale basis. Sociaal makelaars vervullen hierin een spilfunctie als kenners van de mogelijkheden in wijken en kernen.

Welzijn op recept

In de pilot 'Welzijn op recept' in Overbos leggen we de verbinding tussen de huisarts en mogelijkheden in de sfeer van welzijn. Huisartsen schrijven een welzijnsrecept uit aan inwoners met psychosociale problemen. Hiermee gaat een sociaal makelaar samen met de inwoner op zoek naar een passende activiteit in de wijk. Een activiteit die kan bijdragen aan een zinvolle invulling van de dag en daarmee aan het welbevinden van de inwoner. We verbreden deze aanpak naar de gemandateerde professionals voor het onderdeel dagbesteding. Ook hier gaat de sociaal makelaar als kenner van de wijk samen met de inwoner op zoek naar een passend aanbod van dagactiviteiten in de wijk.

De voortgang volgen we via de volgende indicatorenset uit de Transformeermonitor:

- afname intramurale zorg en toename woonvoorzieningen;
- afname geïndiceerde hulp en toename vrij toegankelijke ondersteuning.

Om dit te bereiken:

- geven we professionals informatie over de mogelijkheden binnen de sociale basis;
- implementeren we de sociale kaart met het geïndiceerde en het welzijnsaanbod;
- stellen we per gebied een sociaal makelaar aan, die samen met de individuele inwoner op zoek gaat naar een passend aanbod aan dagactiviteiten in de wijk;
- maken we optimaal gebruik van het bestaande aanbod in de sociale basis, onderzoeken we waar hiaten kunnen worden opgelost en uitbreidingen gerealiseerd,

vooral in vormen van lichte ondersteuning zoals bijvoorbeeld de sociëteiten in Nieuw-Vennep en Badhoevedorp;

- onderzoeken we hoe aanbieders van geïndiceerde dagbesteding kunnen worden aangezet tot het aanbieden van gemengde percelen met een combinatie van dagbesteding en ontmoeting.

In 2017 en 2018 vraagt dit aanvullend een bedrag van respectievelijk € 50.000 en € 775.000, die we naar verwachting in de jaren daarna terugverdienen. De kosten voor sociaal makelaars zijn in 2017 de helft van het bedrag in 2018, vanwege de start per medio dit jaar. Voor 2018 verwachten we nog een keer kosten te moeten maken voor consultants in onze eigen uitvoering, onder andere omdat de mandatering van Wmo-professionals in de praktijk lastiger blijkt of minder snel gaat dan aanvankelijk verwacht.

De begrote kosten voor Welzijn voor Zorg zijn als volgt opgebouwd:

Kosten	2017	2018
Sociaal makelaars	125.000	250.000
Ontmoeting	75.000	150.000
Consultanten	0	375.000
Dekking herijking subsidies	-150.000	0
Totaal	50.000	775.000

Naar aanleiding van de raadsessie over de herijking subsidies hebben we toegezegd een uitleg te geven over hoe we zorg gaan dragen voor de versterking van de sociale basis, nu de herijking daar onvoldoende middelen voor heeft opgeleverd. We leggen dit uit aan de hand van de aanpak rond Welzijn voor Zorg. Door de mogelijkheden voor laagdrempelige ontmoeting te verruimen, hoeft minder een beroep te worden gedaan op geïndiceerde dagbesteding. Dat levert een besparing op voor zwaardere zorg, die deels wordt ingezet voor financiering van laagdrempelige ontmoeting. Op deze wijze vindt versterking van de sociale basis plaats, zonder dat er verschraving van zorg optreedt. Integendeel, het leidt tot een beter resultaat voor de inwoner die in staat wordt gesteld om met lichtere ondersteuning te kunnen functioneren. Verbetering en besparing gaan daarmee hand in hand.

Wonen met Zorg

Met deze opgave hebben we als ambitie een verschuiving tot stand te brengen in het aantal inwoners dat intramuraal woont en verblijft. Waar mogelijk wonen senioren en mensen met een beperking zo lang mogelijk zelfstandig, eventueel in combinatie met begeleiding. In het licht van de toenemende vergrijzing – we verwachten dat het aantal 75-plussers in de komende 15 jaar toeneemt van 8.000 naar 14.000 – is dit een belangrijke opgave. Naast een belangrijk maatschappelijk effect – je eigen woning geeft vrijheid over de invulling van je eigen leven – kan op termijn ook een financiële besparing worden gerealiseerd door een verantwoorde afbouw van dure intramurale zorg. We zetten in op een mix van maatregelen, van uitstroom uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang, het realiseren van goedkope huurwoningen, tot het faciliteren van woonzorginitiatieven en het werken aan een sociaal duurzame wijk waar inwoners naar elkaar omkijken. Vanaf 2020 zal beschermd wonen onze directe verantwoordelijkheid worden, omdat de gelden niet langer via de centrumgemeente Haarlem lopen.

De voortgang volgen we via volgende indicatorenset uit de Transformeermonitor:

- Een afname van intramurale zorg en een toename van woonvoorzieningen en woningen aan de onderkant van de woningmarkt.

Om dit te bereiken:

- ontwikkelen we een visie op wonen en zorg, met een aanpak voor 2017 en verder;
- werken we aan meer inzicht over de woonbehoefte van de verschillende doelgroepen en de mate van geschiktheid van onze woningvoorraad;
- zetten we in op:
 - innovatieve 'uitdagingen' die door- en uitstroommogelijkheden uit intramurale zorg kunnen vergroten en versnellen (zie kader);
 - innovatieve manieren om met behulp van de (sociale) omgeving, domotica, en woningaanpassingen langer thuis wonen mogelijk te maken.
 - oplossingen voor het tijdelijk opvangen van economisch daklozen;
 - meer beschikbare woningen aan de onderkant van de woningmarkt voor uiteenlopende doelgroepen;
 - het op casusniveau oplossen van woonproblematiek;
 - sociaal duurzame wijken;
- faciliteren we particulier en maatschappelijk initiatief (kleinschalige wooninitiatieven) en scheppen we duidelijkheid in de routing binnen de gemeente.

Initiate@Haarlemmermeer

Dit is een werkwijze die innovatie stimuleert en het innovatieproces faciliteert met 'challenges'. In 2016 zijn enkele Initiate-bijeenkomsten georganiseerd onder de titel 'Als wonen je grootste zorg is'. Dit heeft geleid tot twee uitdagingen die uitgewerkt worden door aan aantal zorgaanbieders en de gemeente:

- Een experiment dat zich richt op de (financiële) randvoorwaarden om weer thuis te kunnen wonen. Bij de overstap naar zelfstandig wonen kan er sprake zijn van financiële belemmeringen. Zo is er soms sprake van minder reële bestedingsruimte, als gevolg van hogere woon- en zorgkosten, of doordat er (nog) geen inkomsten uit arbeid zijn en toelagen wegvallen. Wat zijn precies deze financiële belemmeringen bij de overstap naar zelfstandig wonen en welke mogelijke (onorthodoxe, creatieve) oplossingen zijn er/zien we?
- Voor de huisvesting van kwetsbare jongeren (vaak afkomstig uit een jeugdzorginstelling of pleeggezin) verkennen we in een pilot een driehoekscontract met een zorgaanbieder, een ondernemer en de jongere die op zichzelf gaat wonen met begeleiding naar (financiële) zelfstandigheid met een combinatie van arbeidsmatige dagbesteding.

Om deze opgave uit te kunnen voeren, zetten we tijdelijk een regisseur in die we uit regulier personeelsbudget dekken. Daarnaast maken we beperkt kosten voor onder andere onderzoek, ondersteuning en bijeenkomsten die het innovatieproces faciliteren. Deze kosten kunnen we dekken uit het adviesbudget stedelijke vernieuwing.

Jeugd

Inmiddels zijn we bijna twee jaar verantwoordelijk voor nagenoeg de gehele jeugdketen. In 2015 deden ruim 1.300 kinderen en jongeren een beroep op hulp uit de Jeugdwet. De jeugdketen is zeer uitgebreid. Juist daarom is het van belang om gericht een koers uit te zetten, prioriteiten te benoemen en daar op te sturen.

De voortgang volgen we via de volgende indicatorenset uit de Transformeermonitor:

- afname dwangtrajecten en toename drangtrajecten;
- afname jeugdhulp met verblijf en toename jeugdhulp zonder verblijf;
- afname jeugdhulp met indicatie en toename vrij toegankelijke ondersteuning.

Van hulp- naar toekomstplan (18-/18+)

Jongeren van 16, 17 jaar die zware, geïndiceerde jeugdzorg ontvangen, maken samen met hun hulpverlener een toekomstplan, ter voorbereiding op hun volwassenheid en met als doel om meer zelfredzaam te worden op verschillende leefgebieden, terug te keren in de wijk en gebruik te maken van algemene voorzieningen (wonen, werken, sport, cultuur enzovoort) met onder andere inzet van ambulante begeleiding en maatjes.

InVerbinding (Spirit)

Het samenwerkingsproject InVerbinding wil complexe problemen die voorheen residentieel behandeld werden, zoveel mogelijk ambulant behandelen. Het richt zich op jongeren van 12 tot 23 jaar met complexe problemen en hun gezin, bij wie eerdere hulpverlening onvoldoende resultaat bewerkstelligde en uithuisplaatsing dreigt. Zij krijgen ambulante hulp in combinatie met informele steun van een mentor uit het eigen netwerk (JIM: Jouw Ingebrachte Mentor. Dit is iemand van wie de jongere denkt dat die hem kan ondersteunen en helpen.)

De Dutch Trainee Cup (Sportservice)

Kwetsbare jongeren uit de gemeente Haarlemmermeer komen door middel van sportlessen (onder andere voetbal, hockey en kickboksen), vrijwilligerswerk en persoonlijke coaching (weer) midden in de maatschappij te staan. Daardoor wordt een nieuwe weg naar leren en werk gevonden. Een deelnemer volgt de wekelijkse trainingen bij een van de sportverenigingen in een groepje van acht tot 15 deelnemers met verschillende achtergronden. Iedere deelnemer ondersteunt tevens de club met passend werk zoals bijvoorbeeld met opruimen/klusjes of (het voorbereiden van) een training.

Villa Pinedo

In het buddyproject van Villa Pinedo zijn kinderen van gescheiden ouders buddy's voor anderen: jongeren kunnen online ervaringen delen met ervaringsdeskundige jongeren. Ook geven ervaringsdeskundige jongeren workshops aan professionals: zij leren hen om veel beter aan te sluiten bij behoeften van de jongeren zelf. Het project levert veel positieve reacties op van mentoren op school en gemandateerde professionals: zij geven aan hierdoor meer vanuit jongeren te kunnen denken en handelen.

Om dit te bereiken:

- ruilen we waar mogelijk en verantwoord residentiële hulp in voor lichtere hulpvormen zoals pleegzorg of ambulante hulp;
- willen we de goede resultaten die zijn geboekt met de samenwerking tussen professionals in en rond het primair onderwijs, ook realiseren in het voortgezet onderwijs;
- versterken we de veiligheidsketen, onder andere door het inrichten van een integrale crisisdienst, het opstellen van een veiligheidsagenda en het versterken van de regionale samenwerking;
- bepalen we opnieuw de positie van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) als schakel tussen het preventieve voorveld en de specialistische jeugdhulp, zodat beide werelden optimaal met elkaar worden verbonden;
- zetten we maatjes in ter ondersteuning van jeugdige cliënten;
- borgen we in gang gezette vernieuwingen zoals het project 18-/18+ en het project vechtscheidingen;
- maken we een analyse van het relatief hoge ambulante jeugdhulpgebruik.

Voor het uitvoeren van deze opgave zijn geen extra middelen nodig.

Wat mag het kosten?

Onderstaand overzicht geeft de totale kosten voor 2017 en 2018 weer:

Kosten	2017	2018
Werk boven Uitkering	1.830.000	535.000
Welzijn voor Zorg	50.000	775.000
Totaal	1.880.000	1.310.000

In 2017 dekken we het begrote bedrag van € 1.880.000 uit de Behoedzaamheidsreserve. De begrote kosten voor 2018 betrekken we bij de integrale afweging van de Voorjaarsrapportage 2017.

Wie is daarvoor verantwoordelijk?

De raad is verantwoordelijk voor onttrekking van middelen aan de Behoedzaamheidsreserve en de integrale afweging in de voorjaarsrapportage. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van beleid in het sociaal domein.

Wanneer en hoe zal de raad over de voortgang worden geïnformeerd?

We informeren de raad over de voortgang via de halfjaarlijkse voortgangsnota sociaal domein en de Transformeermonitor.

Communicatie en participatie

Dit raadsvoorstel sturen we ter informatie naar de Participatieraad en we gaan hierover nader met hen in gesprek.

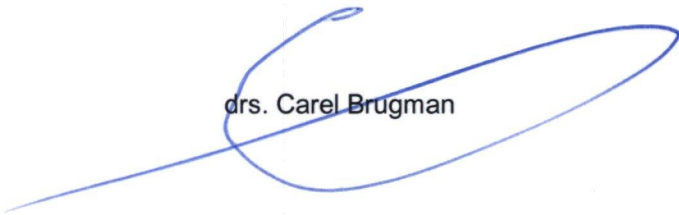
Wat betekent dit voor de herindeling Haarlemmermeer - Haarlemmerliede en Spaarnwoude? (preventief toezicht/beleidsharmonisatie)

Het inzetten van de Behoedzaamheidsreserve en de daarbij behorende begrotingswijziging valt onder het preventief toezicht in het kader van de samenvoeging.

4. Ondertekening

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
de secretaris,

de burgemeester,

drs. Carel Brugman

drs. Theo Weterings